

Æg meini tað

Rigmor Dam,
lærari

At velja at vilja

»Politikkur er at vilja« segði Oluf Palme. Og hvat hevði hann ikki rætt í tí.

Siggi fyri mær ein bólk av kvinnum fara umborð á Smyril. Spentar og sminkaðar. Tær skulu til Aberdeen at keypa stáskjolar til smágenturnar, so tær kunnu verða finar til jólatræ. Eisini fara tær at keypa gávur, ferðaminni og góðgæti heim við. Einaferð um árið fara tær allar, tí tær hava funnið út av, at tað loysir seg figgarliga. Burtur frá fiskafrikadellum, stokkum, kabalun, Bingo og Ude og Hjemme. Men hvat hendir? Skotlandssiglingin verður niðurlögð.

Henda litla hugleiðing er bara eitt dømi um eitt tilboð, sum passaði til vanliga løntakaran og pengapung hansara. Men sum ikki einaferð, má tað ikki bliva for stuttligt tað heila.

Tá eg hoyri, at molin skal breiðkast, tinghús skulu reisast, leikvallir víðkast og tingmannalønin hækkast, hugsi eg »vei tær, litli mannaheimur Føroyar«.

Hvat eru hetta fyri fólk, ið fyri landi ráða? Engin er skrivaður inn í søguna, og her tali eg um søguna, sum í hjørtum fólksins býr, fyri at hava sprongt eitt hol í jörðina ella at fylla sína egnu vomb. Men fólk eru skrivaði inn í hjørtu okkara við at hjálpa fólk. Tí fólk, sum ikki megna at hjálpa sær sjálvum, og sum ikki eiga ta gávu at sannføra ráðandi fjøldina um neyð sína. Tey heiðursfólk, ið valdu at vilja halga lív sítt til tey minni mentu, teimum sum hava verið fyri órætti, og teimum, ið ikki kunnu lívbjarga sær sjálvum, eru minnisverður og kunnu fara hiðani við æru.

Tá eg so hoyri menn tala, skammist eg. Líkasælir og hástórir eru teir. Jú, her skal einki vanta. Flogvallir, leikvallir og oljuhavnir. Tí ein er ongantíð nokk, nei, vit skulu hava fleiri flogvallir, fleiri landsstadion og fleiri oljuhavnir. Vit lást at vera vælbjargin. Men hetta er ein glastrimynd.

Eg sigi: at tað land, ið ikki vil geva sínum gomlu fólki ein tryggan, mettan og reinan aldurdom, er fátækt. Eg sigi: at eitt land sum vil hava barnaskúlar, ið liggja í skeljasori, líður stóra neyð. Eg sigi: at eitt land, sum ikki vil geva góðar og samuligar íbúðarmøguleikar, líður armóð. Eg sigi: at eitt land, hvørs heilsuverk verður spart burtur í einki, er ein skomm. Eg sigi: at eitt land, sum ikki vil gera ansingarpláss til børnini, er óhóskandi fyri smærri børn. Og eg sigi: at eitt land, har man vil hava loyvi at banka børn síni, líður vanæru.

Jú, vit eru vælbjargað, men tit velja ikki at vilja fólkinum tað besta. Lækkið lønarlagið, burtur við rentustuðlinum, hækkið barnaansingarkostnaðin, niðurlæggið smáu sjúkrahúsini, noktið tímaløntum sjúkradagpening og eg kundi hildið áram.

Ja, politikkur er at vilja. Ella at prioritera (okkara egna orð »raðfesta« hevur tíverri fingið týðningin at útseta!), og tí kann tað ikki forsvarast, at ríkidømi landsins ikki kemur okkum øllum til góðar, men einans frammanundan múgvandi fáveldi, sum samstundis ynskir at føra ein *skýnsaman búskaparpolitikk*!

JÓLASKIPIÐ. Undan jólum í 1941 gekk útgerðarskipið Sauternes burtur í ódnarveðri á Fugloyarfirði. Í Stríðs-árunum nr. 3 skrivar Niels Juul Arge um tilburðin.

Jólaskipið gongur burtur

Tann 6. desember 1941 var ringt veður vestanefur við vindmegi 10, og móti kvöldi hækkaði hann upp í útnyrðing og vaks til ódn.

Seint seinnapartin, klókk- an 1610, raktu víðingar við, at ein dampari kom suður ímillum Viðoyanna og Fugloyanna saman við einum trolara. Damparin legði seg inn móti Dølunum nakað sunnanfyri Eiðsvík, meðan trolarin fór suður á Viðvík. Tað var tjúkt í veðrinum, og víðingar kendu ikki damp- aran, men nakað lógið tókti- ist tað teimum, at eitt skip skuldi koma inn higir úr havinum at leggja seg upp- undir ódnarveður av høg- ætt.

Hans Jákup á Brekku- mork var álitismaður hjá bretsku hervaldinum og hevði bundið seg til at boða Skansanum frá, tá ið hann helt seg hava rakt við eitt skip, sum hevði lagnan at- burð. Hann ringdi til fútan klókkan 17.10 og segði frá

báðum skipunum, og hann hugsaði við sær sjálvum, at sendu teir onkran av oyðar- unum, sum lógu á Skála- firði, norður beinanvegin, so fingi teir høvi til at kanna skipini, áðrenn dag- sett var.

Einki skip kom tó norður at kanna, um hetta vóru frið- ella ófriðarskip, men Hans Jákup fekk at vita, at Skansin hevði fingið trád- leyst samband við bæði skipini. Á Skansanum høvdu teir skilt tað soleiðis, at tey vóru komin á Fugla- fjørð. Skiparin á tí 414 NRT stóra franska damparanum, sum æt »Sauternes« og sigldi undir Union Jack við útgerð til herliðið í Føroy- um spurdi Skansan, hvat hann skuldi gera. Skansin svaraði aftur, at hann skuldi ankra.

Tað bleiv av ringasta veðri av útnyrðingi og norði hesa náttina.

Fólkið á Kirkju sá hesi bæði skipini koma inn mill-

um Viðoyanna og Fugloyanna og inn ímóti Viðvík. Tað sá út fyri teimum, sum tey ankraðu har, og tað var tað ringasta plássið, nakar kundi velja sær at ankra á, tí hann stóð og hótti við at koma av landnyrðingi, og tað var tí sum at fara í fell- una. Men tá ódnarveðrið kom, lættu bæði skipini og fóru út aftur millum oyggj- arnar og gingi undir á Kirkju. Tað bleiv av allar størstu dyningum.

Dagbókin hjá Lovat Scouts sigur, at hitt minna skipið var vápnaði trolarin »Kerrera«, ið fylgdi damp- aranum. Skipini vóru stóð so eystarlaga og norðarlaga, tá ið tey fingi landkenning, at tey fingi ikki søkt havn fyri veðri meðan ljóst var. Tey royndu so at sleppa inn á Viðvík at kroka, men har var ikki liggjandi. Dampar- in fór so útum aftur, og Skansin tyktist hava havt samband við skipini aftur, tí War Diary hjá Lovat

Scouts sigur, at tey vóru í havsneyð alla náttina.

Símun Hansen var lærari í Fugloy og sá allan tilburð- in. Hann skrivaði í Norð- lýsinum í 1952 soleiðis:

»Sunnudagur kom. Vind- urin var minkaður. Hann var útnyrðingur við hvössum, tjúkkum heglingssælingi og ógvuliga kaldur. Ta ringastu óðina hevði hann tikið úr sjónum, tó enn var meir enn vanligt vetrarbrim. Menn hittust á Vegginum, tosaðu um veður og —skipini.

Kanska vóru tey hildin til havs, áðrenn ódnin kom. Fólk fóru í kirkju, men tá klókkarin fór upp í tornið at ringja út, sær hann skip koma rekandi inn um sundagrynnuna. Tað stóð framá, brúgv og mastur tyktist skotin framat, og straks vóru allir greiðir yvir, at hetta var annað tað skip- ið, sum kvöldið fyri fleyt út- fyri Viðvík. Ivaleyst høvdu teir roynt at sloppið sær úr deydsofelluni, ein fáfongd

Sunnudagin 7. desember 1941 sá klókkarin á Kirkju eitt sundursmildrað skip koma rekandi inn um Sunda- grynnuna